

## 1856 Lomplassen på Værnesmoen

Vandrer en bortover Værnesmoen vil en øst for Innherredsveien kun se en stor jordvoll som skjerner mot Værnes Skolesenter (Flystasjonen). Tenker en tilbake til tiden rundt 1825 var store deler av Værnesmoen og østover besatt med små "Værnesplasser". Flyplassområdet kalte man den gangen for "storåkeren" på grunn av at eieren av Værnes Hovedgård, Hans Herman Gørrisen - hadde bygd ut og dyrket store deler av Værnessletta. Det heter seg i tradisjonsfortellingene at det i året 1821 ble hugget hele 1800 trær i området. Disse gikk til kirkebygg på Vestlandet. Det heter seg også at de et år tok ut 120 tylfter tømmer fra Værnessletta. Dette ble sendt til Nordland til bruk for kirkebygg. En kan nok av og til bli fristet til å tro at enkelte tradisjonsfortellere i god trønderånd har latt Værnes ta æren for de fleste kirkebygg her i landet. – Gørrisen inviterte folk til å bygsle til seg jord. Ingen er helt sikre på hvor mange "Værnesplasser" det var på sitt meste utover mot gamle riksveien, som følge av denne "invitasjonen", men tallet lå trolig mellom 100 og 150.

Det kunne ikke vært store lappen de fikk, og livet var nok ikke så lett for de fleste. Ytterst få hadde nærmere 30 mål, enkelte omkring 10 mål, men de fleste langt mindre. To-tre dyr kunne nok de best stille ha, og litt potetdyrking forekom nok, men de aller fleste måtte ha en "attåtnæring". Værnessletta og Værnesmoen var nok et ikke så lite konglomerat når det gjaldt mennesketyper, dialekter og levestandard.

La oss se på en av plassene: Lomplassen (Værnesplass nr.36).

Denne var på 9 mål og lå mellom riksveien og evja. Lomplassen vedvarte fra 1863 til ca 1914. Oppsitter var Hans Jørgensen Lom, fra Lom i Gudbrandsdalen, hvor mor hans kom fra. Faren var fra Trondheim, og lille Hansemann kom til verden i Melhus i 1833 da mor hans var på vei fra Trondheim til hjembygda si. Hans Lom var i mange år tjenestegutt hos bonden Rolf Blaker, og kom til Stjørdal i 1856. Trolig var dette i forbindelse med veiarbeidet over Gevingåsen. Senere jobbet Hans Lom på veien fra Sul, øst av Verdalen til riksgrensa. Denne Hans Lom var en ekte døl, en kraftkar som ikke var redd for et tak. Men det sies at han nok ikke alltid var så god mot seg selv og sine. Han var glad i det sterke.

Hans Lom møter på slutten av 1850-tallet ei vakker kvinne fra Sparbu, som han gifter seg med den 1.mai 1859. Dette var Kristianne Fossum, født i 1829. Hun kom til Stjørdal som tjenestejente hos kaptein Georg William Rode, onkel til prost Rode i Stjørdal. Derfor ble hun kalt Kjerstina Rode, men var altså fru Kristianne Lom. Den 17.mars 1863 får Hans Lom fraskilt plass nr.36 av proprietær Hesselberg på Værnes. Her setter Hans opp en liten stue av restene etter et tørkehus. Og dette hjemmet skulle trolig bli det minste og dårligste av alle på Værnesmoen. Tradisjonsfortellingen sier det slik: *"...det var ikkje høgare frå syllstokken og til takskjegget enn at ein makeleg kunne koma opp på taket når ein velta trillebåra og svinga seg opp frå henne. Interiøret svara til eksteriøret"*. – Hans Lom ble enkemann i september 1893. Han giftet seg igjen den 8.september 1895 med den 22 år yngre Kristine Johnsdatter Bjørgmarken fra Lånke. Hans Lom blir på nytt enkemann i 1912 – og dør selv 1.januar 1918.



Med sin første kone hadde Hans Lom 6 barn, hvorav tre benyttet farsnavnet Lom og tre tok gårdsnavnet Værnes. To reiste til Amerika i 1890, mens yngstegutten, han Martin – som lignet mest på sin far – dro østover og inn i Sverige, og ingen hørte noen gang mer til ham.